

JOHAN DE WITT

Zeventiende-
eeuwse
penvrienden

INTERVIEW

Door het brexit-debat richten veel Nederlanders hun blik naar de overkant van de Noordzee. De diplomatieke banden tussen onze landen gaan echter al eeuwen terug. De bundel *Johan de Witt en Engeland* geeft aan de hand van de brieven aan de raadpensionaris inzicht in de relatie tussen de Republiek en Engeland tijdens de Gouden Eeuw.

Door **Nicole van der Elst**

De bloemlezing is het resultaat van een project van het Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis. In de zomer van 2016 is begonnen met het ontsluiten van de correspondentie van raadpensionaris Johan de Witt (1625-1672). Het projectteam van twaalf vrijwilligers presenteerde gelijktijdig met het boek ook de eerste 7000 exemplaren van de diplomatieke brieven, die nu voor iedereen beschikbaar zijn in de online catalogus

Early Modern Letters Online. 'Dit is slechts het topje van de ijsberg,' vertelt projectleider Ineke Huysman als ik haar ontmoet in het Nationaal Archief in Den Haag. 'Het precieze aantal weten we

nog niet, maar ik schat dat het er ongeveer 35.000 zijn.' 'Dat nu twintig brieven in boekvorm zijn verschenen, is vooral een wens van de betrokken vrijwilligers,' vertelt Jean-Marc van Tol, die als gastonderzoeker bij het project betrokken is. 'De digitalisatie is vooral nuttig voor onderzoekers en historici, maar als je meer achtergrondinformatie en historische context geeft, is de correspondentie van De Witt ook interessant voor een breed publiek,' gelooft hij. In *Johan de Witt en Engeland* zijn de brieven daarom voorzien van inhoudelijke duiding, een transcriptie en een hertaling naar modern Nederlands. Van Tol: 'Daarna volgde al snel het idee om de tekst te verfraaien met tekeningen van mijn hand. Ik heb alle illustraties op een schetsmatige manier getekend en ze zijn gebaseerd op zeventiende-eeuwse meesters als Frans Hals en Johannes Vermeer. Voor de afbeelding van Cornelis de Witt heb ik bijvoorbeeld het portret van Jan Six door Rembrandt als inspiratie

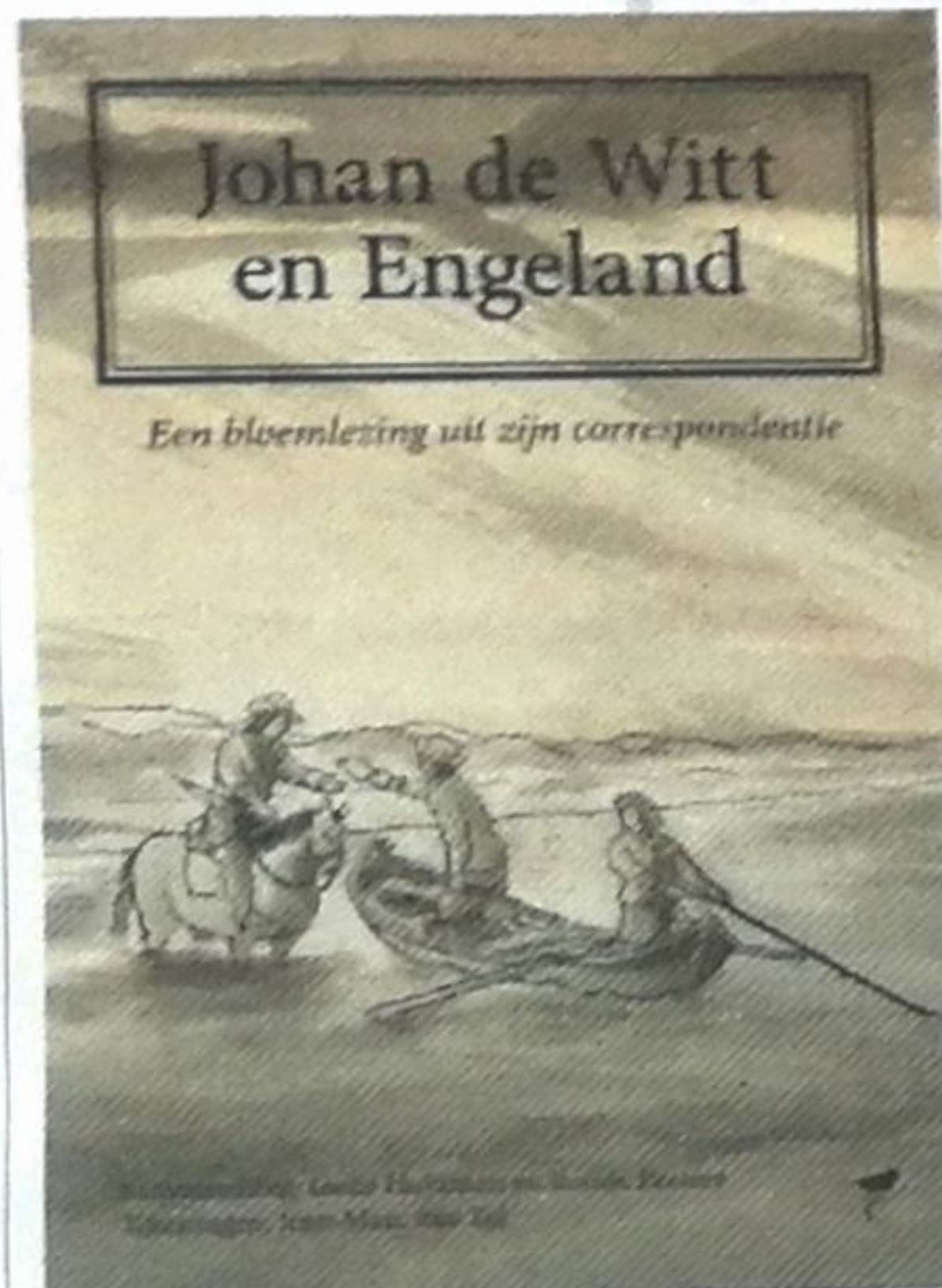
gebruikt. Net als Six was Cornelis een ijdeltuit en dat heb ik in deze tekening proberen te vangen.' Nadat de vorm van de bundel was vastgesteld, moest er nagedacht worden over welke brieven erin werden opgenomen. Alle vrijwilligers hebben daarvoor

Het projectteam aan het werk.

Een aantal van de
35.000 brieven.

Johan de Witt en Engeland. Een bloemlezing uit zijn correspondentie, samengesteld door Ineke Huysman en Roosje Peeters, illustraties: Jean-Marc van Tol, Uitgeverij Catullus, 176 pagina's (€ 14,95)

een specifiek stuk aangedragen. 'Het is niet helemaal een representatieve selectie geworden,' vertelt Huysman. 'Er komen relatief veel vorsten en andere aansprekende personen voorbij, zoals Michiel de Ruyter, Elizabeth Stuart en Oliver Cromwell. Toch geven ze wel een goed beeld van de relatie tussen de Republiek en Engeland in de tweede helft van de zeventiende eeuw.' Van Tol beaamt dit. 'De Akte van Navigatie, de Akte van Seclusie, de Triple Alliantie, een briefje van een afgevaardigde van de West-Indische Compagnie, waarin wordt vermeld dat Nieuw-Amsterdam is veroverd door de Engelsen: alles komt voorbij.' Een van de meest in het oog springende brieven is die van de kersverse Engelse koning Karel II

uit september 1660. Hij kondigt daarin aan dat een dienaar weliswaar een persoonlijk bericht aan De Witt zal overbrengen. Die informatie zou nooit bewaard zijn gebleven als De Witt de desbetreffende boodschap niet op de achterkant van de brief had geschreven. Uiteindelijk zijn het vijf mededelingen, waarbij er één in het oog springt doordat de Engelse koning voor zijn financiële huishouding niet helemaal afhankelijk wilde zijn van zijn eigen parlement: 'Hij heeft daarna opening van zaken gegeven dat de koning de Staten van Holland twee miljoen te leen verzocht.'

Nu de diplomatieke correspondentie is ontsloten, zijn de vrijwilligers tijdens mijn bezoek bezig

met het persoonlijke archief van de raadpensionaris. Deze brieven zijn volgens Huysman nog veel spannender. 'Dit archief bevat meer stukken en we weten niet precies wat we tegen gaan komen.' Als ik een rondje maak om aan iedereen te vragen waar ze op dat moment mee bezig zijn, vliegen de familieverbanden mij al snel om de oren. Dat is juist zo ontzettend leuk, vertellen ze. Hoe meer er ontsloten wordt, hoe vaker je dezelfde personen tegenkomt en hoe beter je De Witt leert kennen. Dit is ook de ervaring van Van Tol: 'Dit project biedt je de kans om de originele brieven in je handen te hebben. Je ziet zijn handschrift, maar je voelt soms ook nog het zand tussen de papieren of je komt een haar tegen. Hoe leuk is dat?'

'Het precieze aantal weten we nog niet, maar ik schat dat er ongeveer 35.000 brieven zijn.'

***BK** Geschiedenis

MEI 2019, No. 3 – DE BESTE BRON VOOR GESCHIEDENISBOEKEN

STRIJDENDE VROUWEN

Honderd jaar vrouwenkiesrecht, 'wijven' uit de
middeleeuwen en Johan de Witt

John Boyne
creëerde een
psychopaat in
*Een ladder naar
de hemel*

Zie pagina 3

CHRIS CLOSE

VESPASIANUS
IX
KEIZER VAN ROME

Tussen feit en fictie
met Robert Fabbri
16

STELLA

De jonge Stella komt voor een allebepalende keuze te staan:
samenwerken met de nazis, of haar familie verbergen!

ROMAN

Takis Würger over
'het blonde gif'
9

Het verhaal
van een jongen
uit Syrië

Wael

Opgetrokken door
Suzanna Jansen

Wat de oorlog met
een jongen doet
25

AVID HOCKNEY
MARTIN GAYFOR

KIJKEN

Hoe David Hockney
naar de wereld kijkt
19

Met tekeningen van...

50TH POETRY
INTERNATIONAL
FESTIVAL
ROTTERDAM
13/16 JUNE - DE DOELN

ZIE P5

KINDER **ikjes**

Nu in de boekhandel € 16,- www.deharmonie.nl